

Bokrétások Lapja

TÁRSADALMI FOLYÓIRAT SZERKESZTI: PAULINI BÉLA

A szám tartalmából:

Nagybójtai játékok.
A magyar „lazarionizmus”.
Éljen a szabad sajt!
A nyenyere a népszínpadi játékoké.

Az értelmiség magyar viselete.
A szarvaspokróc.
Látogatás egy üstökös házban.
Szívem szava.

Zsindely Ferenc

A magyar távirati iroda jelentette:

A kormányzó a vallás és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére Zsindely Ferenc dr. magyar királyi kincstári főtanácsos, országgyűlési képviselőt államtitkárrá kinevezte.

Hóman Bálint vallás és közoktatásügyi miniszter a következő táviratot intézte Zsindely Ferenc vallás és közoktatásügyi államtitkárhoz: „A kormányzó úr öföméltósága által vallás és közoktatásügyi államtitkárrá történt kinevezésedhez őszinte szívből gratulálok. Engedd meg, hogy annak a reményemnek adjak kifejezést, hogy a legteljesebb együttműködésben és a legszebb eredményekkel fogjuk hazánkat szolgálni.

Zsindely Ferencet, akit a kormányzó kultusz államtitkárrá nevezett ki Tasnády-Nagy András helyébe, február 14-én délben fél kettőkor, ünnepélyes keretek között iktatták be hivatalába. A beiktató ünnepségen Hóman Bálint kultuszminiszter üdvözölte az új államtitkárt, majd a minisztérium tisztviselői kara köszöntötte.

Igy szóltak a híradások . . .

Am Zsindely Ferenc kultusz államtitkárrá történt kinevezése külön örömet kell, hogy jelentsen pedig — minden bokrétás részére. Zsindely Ferenc ugyanis nemcsak a szövetség megalakulása óta tagja a szövetség igazgatóságának, hanem minden esetben, amikor a szövetségnek válságos napjai voltak — pedig voltak — azonnal, teljes hittel, végtelen szeretettel és — mindig eredménnyel állt ki a bokrétás gondolatért.

Zsindely Ferencet annakidején kifejezetten az érzései hozták közénk. A mozgalom legelején, amikor még koránt sem volt bizonyos, hogy különleges érték lesz belőle, Zsindely Ferenc mellé állt, azzal a végtelen közvetlenséggel, ami csak a legtisztább szívű, legvilágosabb elméjű emberek sajátja. Segített kizárólag azért, mert megérezte, hogy a magyar jövő kulturális életében alapvető a munkánk, segített, mert tehetséget látott, de tisztességet is és segített legfőként azért, mert igenis végtelen öröm volt számára, hogy egy akciót lát felsudarosodni, amely a magyar nép megbecsültetését szolgálja, helyes, történetesen művészetten át.

Zsindely Ferencel azonban e sorok írója — személyében — még a bokrétás idők előtt ismerkedett meg,

olyan apró színpadi kísérletezések során, amik meg éppen csak az első kapavágásokat jelentették a kifejezetten magyar jellegű — hivatásos színpadon. És a „kultusz államtitkárt” már ez is érdekelte, mert — magyar szándék

Zsindely Ferenc
a bokréta-vezetők
ünnepelőjében.

volt. E kapavágásokra de kevesen voltak kíváncsiak, az „államtitkár” meglívánta ismerni a kapást, valóban, azt, aki utóbb a bokréták kertésze, főkertésze lett, Hóman Bálint kultuszminiszter úr, a magyar kultúra irányítására olyan férfit vett maga mellé, aki észre tudja venni a — kapásokat is, nem lehet tévedés, a miniszter úr és új államtitkára a „legszebb eredményekkel fogják hazánkat szolgálni.”

Zsindely Ferenc észrevette a kapás munkáját, kézszerítással ismerte el, s amikor a kertész mellé állt, nem igyekezett utóbb sem főkertésszé lenni, vagy főkertész felett kert-gazda. A magyar kultúra alulírott munkása — aki

pedig nem szokott túlzott frissességgel köszönetni — mélyen veszi le kalapját Zsindely Ferenc előtt.

Igen, abból az alkalomból, hogy államtitkárlétt.

De nem azért, mert államtitkár.

Hanem azért, mert ismeretségük hosszú esztendei alatt mindig — emberséges ember volt. De, ha úgy tetszik szívből, lélekben, gondolkodásban az — Igazi Ur!

Paulini Béla.

Zsindely Ferenc a magyar életnek az esztendők folyamán mind több súlyhoz jutott érdekes és értékes egyénisége, 1891-ben született, a komáromi törvényszék utolsó magyar elnökének fiaként. Középiskoláit a komáromi bencéseknel végezte, majd Budapesten elvégezte a jogot. A háború kitörésekor mint tüzérönkéntes vount be, három esztendei szakadatlan frontszolgálat alatt hadnagy, majd főhadnagy lett és számos kiténtetést kapott.

A háború befejezése előtt Komárom vármegye szolgabíróvá, majd aljegyzővé választotta, a háború után főispáai titkár lett és tiszteletbeli vármegyei jegyző, aztán miniszteri titkár, a kisebbségi ügyek minisztériumában. Utóbb a pénzügyminisztériumba került át, fontos megbízatásokkal Európa különböző fővárosaiban ismételtelen folytatott tárgyalásokat, majd 1931-ben Komárom város nagy szótöbbséggel, a legutóbbi választások során pedig már egyhangúan választotta meg képviselőjévé, később díszpolgárává. Három esztendővel ezelőtt a kormányzó úr öfóméltósága kincstári főtanácsossá nevezte ki. Tavaly a nemzeti egység pártja országos ügyvezető alelnökévé választotta. Országos társelnöke a Move-nak.

Zsindely Ferenc szakkönyvein és szakkönyvein kívül sok verset és főként elbeszélést írt és különleges feltűnést keltettek „Isten szabad ege alatt“ címmel közreadott vadászati tárgyú elbeszélései, amelyekben Bársony István szindus, előkelő irodalmi hagyományait követi nagy tehetséggel.

Nagybőjti játékok

Közli JANDA JÓZSEF Zsámbok

Farsang-kedd éjjelén megszólal a nagyharang, jelezve, hogy vége a „három-napoknak“, itt a nagybőjt. A cigányok leteszik hát a vonót s a legények hazaballagnak,

Hamvazószerdán aztán a tüzes-rózsaszín szoknyát, a kivarrot kecelét, a fehér ráncoskát, a bőjtnek megfelelő kékfestő, barnafestő, asszonyoknál a fekete ruha váltja fel. Sőt még a hajba is sötét színű pántlika kerül. Így a „sárga cifra“, a „piros cifra“ helyébe zöld cifra, kék cifra pántlika kerül. A fiatalok nagybőjt alatt nem mulathatnak, nem táncolhatnak, de hogy mégis levezessék dalos kedvüket, esténként összegyűlnek az utcákon.

A lányok egymással játszanak. A legények többnyire, mint nézők szerepelnek. A legnépszerűbb játék a „gúnárom“, itt körbe járnak, míg a dal szövege ez:

*Elvesztettem gúnárom, gúnárom,
Én ezt keresni járom — nijárom,
Merre van a kis csupor, nagy csupor,
Akibe a szerelem belefoly.*

*Othton vannak a mi ludaink, ludaink,
Három fehér, három fekete . . .
Gúnár, gúnár, libagúnár,
Gúnár a teteje, szabad a levele,
Kinek nincsen párja, az lesz a gúnárja.*

Most mindenki igyekszik párt fogni magának. Aki pár nélkül marad, az lesz a gúnár.

A következő játékot szintén körben játszik, a különbség csupán az, hogy a kör közepén két lány kézzel fogja egymást.

*Termett a meggyfa, nagy az árnyéka,
Alatta vagyon barna menyecske.
Akit szeretsz kapd bel!*

*Ezt szeretem, ezt kedvelem,
Adja Isten eztet nekem,
Hogy vígadjunk, hogy vígadjunk,
Mind a tizenketten!
Zöld asztalon és a gyertya . . .*

(Mindenkinek igyekszik párt találni).

A „járom az Urbányom“ a legváltozatosabb játék. Egy lány a körben, a másik a körön kívül „mén“:

*Járom az urbányom, járom,
Csak egyedül magam járom.
Szeretem szívem személyét,
Akit szeretsz emberségét.
Cupi Te!*

Most a körbenjáró hátba vág egy leányt, aki aztán követi. A körben lévő meg ezt mondja:

*Mit kerülöd, mit fordulod az én házám
táját?*

A kívül lévő felel:

*Ezt kerülöm, ezt fordulom, meszerettem
Böksi lányom.*

A belső ezt mondja:

*Böske lányom nem adhatom „kacsintó“
(valószínűleg kocsihintó) nélkül,
Abban pedig hatló legyen, mind a haton
csengő legyen.*

Mind együtt mondják:

*Már mink ezzel elmehetünk, soha vissza
nem jöhetünk
Most viszik, most viszik, Huborkáné (má-
sutt Buborkáné) lányát,
Biborban, bársonyban, sikos bugyogóban,
Járom az Urbányom . . . stb.*

És nem hiába Szent Erzsébet a zsámboki templom védőszentje Ő vele kapcsolatban is van játék. Egy lány a körön kívül jár:

*Hol jársz, merre jársz Szent Erzsébet asz-
szony?*

*Itt járok, itt járok, kislányokat keresek.
Szépeket, jókat, szófogadókat.*

*Gyere velem kis Aranka,
Úlj fel a hintóra!*

„Aranka“ vele megy s most már ketten járnak körbe.

Ki ne ismerné Zsámbokon a kácsdomikács játékot? Egymás kezét fogva mennek a hídon át, aminek pillére két lány karja . . .

Elmúlik a nagybőjt, de Húsvétkor már a föld fagya kienged, kikeléket hirdet a tavasz s csendesekké válnak az esték, de annál hangosabbá a nappalok. Hajnaltól késő estig zeng a mező, a rét, a vidám nótaszótól. Versenyre kél a rigó füttyével, a fűrj pittypalattolyásával, a pacsirta énekével s mind ehhez a kíséretet a kapa csengése, utóbb a kasza pengése adja . . .

Éljen a szabad sajt!

A Deák Ferenc utcában van egy „magyaros“ söröző, amit a boldogult Hangliról neveznek. És van ennek a szép magyaros Hanglinak egy étlapja. Annak az étlapnak a címlapján pedig a „szükséges“ magyar cikornyák között ékes feliratok noszogatták a közönséget, hogy egyék, igyék.

Ilyen jó kis magyar — hangli — feliratok:

**ISTEN AGGYON
JÓ ÉTVAGYAT**

No, a „parasztkodás“ mellett ez megjárja, de:

**JÓ ÉTVÁGYHOZ
JÓ — ÉTELET**

És valamit a „magyarosan“ csattantó felirat:

**JÓ ÉTELHE
JÓ — ITALOT**

A Magyaross Étlap és — bizonyára — Magyaross Itlap felelős szerkesztői kétségtelenül a Rónai testvérek, vagyis a vendéglősök.

Éljen a szabad magyar sajt!

Ettől eltekintve azonban a felelős étlapszerkesztőket bátran perbe lehetne fogni „magyar-nyelv gyalázásért“. (Erre nincs törvény? Kár-)

Illetve ki a fene lehetett az a „paraszt“ író, aki a szegény kászékény zónapörköltszerkesztőket így félrevezette. Hogy aszongya: ez a magyar nyelv — jóize.

A MAGYAR „LAZARONIZMUS“

Az „Ujévi levél“ — többek közt — ezeket írta a bokrétának:

Ijesztő az a jelenség, hogy egyes népművészeti értelemben érdekes helységekben mily nagy tempóban kezd kifejlődni a — „lazaronizmus“. Az idegeneket, mint pumpoltgatható elemet leső kedv, ami egykor Olaszországban — volt.

Itt-ott a „külföldiek“ már pénzt dobálnak a „nép közé“ és a nép — a magyar nép, a „büszke“ — kapkodja a porból, csakugyan a semmi bajt meg nem szüntető filléreket. Másutt napszámban áll rendelkezésre a magyar „paraszt“, hogy majd megtáncoltassa a külföldit, amikor az megebédelt, stb., stb. Igen ájöttem, hogy a külföldiekkel való túlságos „komázás“ a helységekben igen szomorú professionizmust fejleszt ki és végtelenül meg vagyok döbbenve. Annál jobban, mennél többször hallom a mentegtetést, hogy azért a krajcár is nagy pénz a mai világban. Ha a magyar paraszt „szorult“ bajain ilyesmi „segít“ akkor ugyanis jobb, ha rögtön neki megyünk vele együtt a Dunának. (De természetesen nem is segít).

De nem kevésbé ijesztő az sem, ha általában „hagyományjainkat“ már öt szem külföldi miatt előráncigáljuk, hogy néhány helységben már minden órában kapható „magyar hagyomány“, mindez ugyanis előbb-utóbb a fordítottját fogja eredményezni annak, mint amit a tényleges ünnepekhez kötött bokrétás megmozdulással, mondjuk a külfölddel szemben is elértünk. A Gyöngyösbokréta, de a kisebb — azonban a maga idejében való — népművészeti ünnep hangsúlyozott callomás a mellett, hogy hagyományainkat ápoljuk és megbecsüljük. Minden eltérés e büszke rendszertől — alapos megfontolás után már a legvilágosabban látom — azt fogja „bizonyítani“, hogy hagyományainkat — magunk becsüljük legkevésbé. Az első rendszer tiszteletet követel ki — már szerzett eleget — a második előbb-utóbb az egész magyarság lenézetését eredményezi. Igenis, Olaszország „békeidőben“ arról volt híres, vagy „hírhdí“, hogy a „lazaronik“ hazája, azoké, akik hasálnak a napon és annyi a jogalkozásuk, hogy lesik az idegenek adakozó kedvét. Olaszországnak ez a világ köztudatában is igen sokat ártott s ez a „hírnév“ tartót is addig, amíg az ország öntudata — többek között — a „szociális“ bajoknak ezt a kétes orvoslási módját nem igyekezett kiirtani. Annak idején a nagy Olaszország is nehezen bírta ezt a hírességet. A kis Magyarország nem fogja tudni elviselni. (Igen, az eőt is voltak — cigányaink. De a cigánykodást csak a cigány „gyakorolja“). Egy kicsiny és árva országnak százszoros mértékben van szüksége arra, hogy komoly nagy nemzeti öntudatot mutasson. Olyan öntudatot, ami tiszteletet kelt és ne olyan

öntudatlanságot, ami előbb-utóbb a fordított eredményt adja.

A VÁLASZOK

Végtelenül boldog lehet mindenki, aki a magyar népszínművészeti mozgalmat — többek közt — a szükséges magyar önértet egyik sugalmazójának kívánja látni, hogy a helyi egyesületek ilyen válaszokat adtak:

A sok szereplés előbb-utóbb „lejárásra“ vezet. A bokrétának nem pénzszerzés a célja. Ugylátszik néhol a napszámnak egy nemét, a kereseti forrást, sőt az „üzletfélőt“ látják benne.

Legteljesebb határozottsággal elítélünk minden a magyar népet megalázó dolgot és szigorú kérünk alkalmazni azok ellen, akik tudatosan, vagy anélkül elkövetnek ilyet. Még filmző se jöhessen számításba, bokrétás szóba ne álljon vele, ha az O.M.B. Szövetségtől írást nem hoz, hogy terveit előadta és azok illő helyet biztosítanak a bokrétának.

A „büszke bokrétás“ kifejezés értelmét mélyen átérezzük. Hallott lesújtó esetek után hamar rájöttünk itt, hogy mi a mozgalom igazi lényege, ereje, hatalma, vagy mi lehet a helytelen eljárás szomorú következménye.

Legmélyebben elítéljük, mint nemzeti hagyományainkat, sőt az egész magyarság lenézetését lassan de biztosan előkészítő jelenséget. Az ilyen értelemben vétő bokrétákat az O.M.B. Szövetség minden módon — pl. megrovás a Bokrétások Lapjában, stb — riassza el a további hasonló viselkedésektől.

Mint a multban, úgy a jövőben sem lehet a bokrétákat egyesek szórakoz-

tatására előráncigálni, még akkor sem, ha — külföldiekről van szó. A bokréta nem piaci áru. Nem lehet lejártni. Szerepeljen ünnepélyek alkalmával és általában csak rendkívüli esetekben.

A bokréták költségeihez jó hozzájárulni, de csak a szövetség gyakorlata szerint.

A szövetség idevonatkozó gondolatait teljesen osztjuk. Kérjük azonban, hogy az egyes városok, vagy falvak előjáróságai is kapjanak ilyen értelmű megkeresést, mivel több esetben ezek az okai és előmozdítói, hogy a bokrétát néhány idegen kedvéért állandóan ráncigálják. Ez a bokréták lejáratahoz vezethet.

Hagyományainkra büszkék vagyunk és nem vagyunk hajlandók minden szíre-szóra előállni azokkal.

E ponthoz kissé pirulva nyúlok, mert hasonló felfogás már e községben is kezdett elharapódzni. Fájdalom, már nem egy idegentől hallottam, hogy a falu — ha pénzt lát — minden kincsétől megválnak. Hálásan köszönöm, hogy a szövetség egy kis ideg zuhannyal felrázta a pénz illattól megmámorosodott lelkeket.

Ezen kérdésben mi is a szövetség nézetét valljuk. De községünk lakossága, hála Istennek, sokkal józanabb gondolkodású, mintsem, hogy ilyesmit vetemedjék.

* * *

Azok, akik a magyar népművészeti „divatot“ igazában megérintették, minden esetre leszögezzük álláspontjukat. Lehet, hogy ennek ellenére — lesz lazaronizmus stb., főként a bokrétákon kívül, de ezért nem lesznek okolhatóak az eleget harcoló építkezők.

JANCSI . . .

Bokrétás hírek

Bokrétás bírók

Érseksanádon a bokréta „örömpaját“ Felső Ferencet bírónak, az öreg „vőfélyt“, Tóth Illést és a bokréta harmadik értékes tagját Dancsa Bénit esküdté választották. Az érseksanádi bokréta a mozgalom továbbfejlesztését várja tőlük.

Hosszúhetényben ifj. Bocz Györgyöt — a bokréta elnökét — január 16-án nagy lelkesedéssel egyhangúlag ismét bírónak választották.

Ezek a hírek igen nagy örömet jelentenek. És hangsúlyozottan mondják, hogy arra kell törekednie minden helyi egyesületnek, bokrétának, hogy helységében a „bokrétásság“ általában is „rang“ legyen.

Perenye önálló plébániává alakult. Perenyén — mint onnan írják — plébániát építettek, amit Grósz József püspök szentelt fel. A fogadásnál a legelőkelőbb helyen — a plébánia bejáratánál — a bokréta állott. A püspök úr nagy szeretettel szemlélte a bokrétát és Imre Mihálnál — aki a verbungot vezeti — érdeklődött a legutóbbi pesti útjukról.

MOJZES JÁNOS

Nagybaracsáról közlik a szomorú hírt, hogy: „Mojzes János öreg bokrétásunk meghalt. A bokrétában ő volt az arató gazda. Óriási részvét mellett temették el. A sírnál ott zokogott az egész Nagybaracscai Bokréta és koporsójára azt a szép babérkoszorút tettük, amit még Pesten kapott a bokréta dr. Mojzes János országgyűlési képviselőtől.“

A pétervásári testnevelési kirendeltség elismerése. A pétervásári járás kirendeltsége járási parancsban dicsérő elismerését fejezte ki mindazoknak a levontéknak, kik az egerbocsi bokréta tagjai, mivel ott is a hazát szolgálják.

Bokrétás lakodalmak

Szanyban Huszár Gábor, bokrétás — aki nagyon jó faragó ember is — január 30-án tartotta esküvőjét Teke Mária szanyai leánnyal.

Macskán Orosz Ambrus bokrétás feleségül vette Gecse Margitka bokrétás leányt. Ugyanott Kertész Juszinka bokrétás leány Kovács László nagybányai legénygel lépett házasságra.

Alsóbereckin február 17-én tartják esküvőjüket Vaszi Maris és Vágós Gyula. Mind a ketten hűséges tagjai a bokrétának és házasságuk után is azok maradnak.

Mikóházán a tél folyamán férjhez mentek a legszebb és legjobb hangú bokrétás lányok: Tomkó Julesát Jaracsni Pál, Horváth Maresát Ruszinkó Mihály vette el.

Érseksanádról írják így: Dancsa Juszinka „menyasszonyunk“ férjhez megy. A dolog komoly, akik eddig reménykedtek, öltözzenek gyászba.

Karádon Horvát Maris bokrétás lány január hó 23-án tartotta esküvőjét Károlyi István karádi gazda-legénygel. Ugyanott Lajos Imre bokrétás legény január 25-én vezette oltárhoz Posza Mária bokrétás leányt.

ERZSIKE

A hollókői fonóban. A farsang tartama alatt Hollókőn elkezdődött a fonó, amely a farsanggal kapcsolatban sok bohósággal, vidámsággal volt tele. Megelevenedtek a régi „batuszok“, akik estéről-estére misztikus alakoknak öltözve szórakoztatták a fonók lányait. Egyszer, mint kecskepásztor, máskor mint drótostót, vagy mint kártyavető cigányasszony jelennek meg a fonóban. Van aztán sivitás: fut, ki merre futhat. Egyik az asztal, másik az ágy alatt keres menedéket, persze mindez csak néhány percig tart. Utánna folytatódik a mese, ének meg a — fonás.

Üdvözlük a bokrétásokat Hamburgból. Az Országos Magyar Bokréta Szövetség igen kedves sorokat kapott Karácsony táján Hamburgból. A levelet egy úr írta, aki a két éve Hamburgban lezajlott nemzetközi ünnepekre küldött bokrétások csoportját ott tartózkodásuk alatt kalauzolta. A levél — fordításban — így hangzik: Engedjék meg, hogy az ünnepek alkalmából megkérjük Önöket, adják át minden asszonynak, lánynak és férfinak, aki 1936-ban nálunk Hamburgban volt, legjobb kívánságainkat. Alfred Hesse és felesége.

Bokrétás halvacsora Tápén. A tápéi bokréta december 31-én nagy halvacsora keretében Szilveszter estét rendezett, melyen a község előkelőségei vettek részt. Mintegy 200 feritékes vacsora után reggel 6 óráig volt együtt a társaság és igen kellemes hangulatban lépett át az új esztendőbe.

Bokrétás újszülöttek

Koppányszántóról írják: Pásti Lőrincet és nejét „öreg bokrétásokat“ igen nagy öröm érte: leánykájuk született. Az volt az első kérdésük, hogy: hát a mi kis lánykánk bokrétás lesz-e?

Érseksanádról írják: Bálint Lajos és Ferenczi Julianna kiváló bokrétásoknak kis gyermekük született. Isten éltesse a kisbokrétást!

Reméljük, persze, hogy sokkal több kis bokrétás született, legfeljebb a „tudósítók“ nem gondoltak rá, hogy ez is bokrétás esemény. Holott: hát mi volna?

16.000 tanító még nem volt Budapesten. A Vendégforgalmi Ujság Hóman Bálint m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter figelmét felhívja arra, hogy Fővárosban 16.000 tanító még egyáltalán nem volt Budapesten. „Ilyen tömege a magyar kultúra elsővonalbeli testőrségének nem ismeri a Duna két partján épült magyar metropolist“ — mondja többek közt a cikk, végül arra kéri a minisztert, hogy tegyen lépéseket, mely szerint az állam, a Máv., valamint a vendégforgalmi és idegenforgalmi intézmények bevonásával tegye lehetővé a vidéki tanítócsoporthoz budapesti tanulmány útjait.

A nagybaracscai fiatalság megcsinálta a csizma divátot. Nagybaracsán a fiatalság az ősz folyamán 15—20 pár csizmát csináltatott. Igen, a legények már megint tükröfényes szárú csizmában parádézhatnak vasárnap. Nagyon kedves jelenség, mert már csak az öregek jártak csizmában. Ez is a bokréta mozgalom eredménye.

Az értelmiség magyar viselete **A hökös, meg a gurulyka**

A Kormányzóné Ófőméltósága elhatározta, hogy az eucharisztikus körmeneten kíséretével együtt magyar ruhában jelenik meg. Ez a magas elhatározás — könnyű átlátni — végtelen jelentőségű. Egyúttal kezdeményezésére a magyar társadalom vezető hölgytagjai összefogtak, hogy a magyaros ruhaviseletnek minél több hívet szerezzenek, hogy az ország az úrinők öltözködésében is kidomborítsa a magyar jelleget.

Április 3-án délben pedig nagy-szabású magyaros divatbemutatót rendeznek az Operaházban. Az első részben iskolai és egyesületi magyaros ruhákat mutatnak be, a második részben női ruhatervező szalonok kisa-szonyjai vonulnak fel délelőtti, délutáni és könnyű nyári ruhákban, valamint sportruhákban. Ezek a ruhák természetesen szintén magyaros jellegűek. A bemutató harmadik része lesz a legérdekesebb, ebben előkelő társaságbeli hölgyek mutatnak be magyaros estélyi ruhákat.

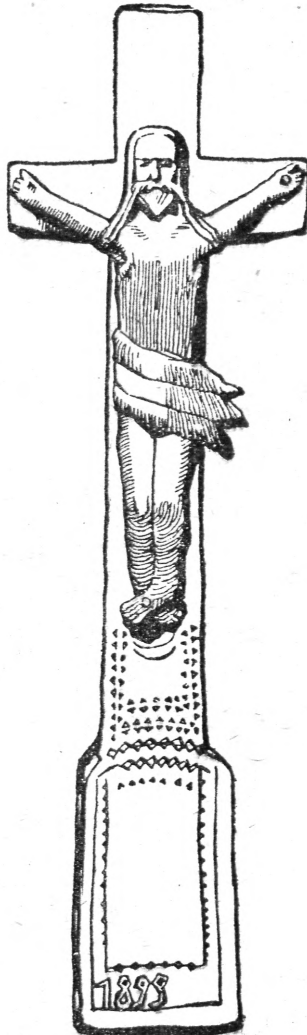
Valamint igen nagy jelentősége van annak, hogy Borsod vármegye, vitéz Borbély Maczky Emil főispán indítványára elhatározta, mely szerint kötelezőnek fogadja el, hogy a megye-bizottsági tagok a megye gyűléseken magyar öltözékben jelenjenek meg, de általában a megye egész tisztikarát illetőleg kötelezővé teszi, hogy ünnepi alkalmakra magyar ruhát öltözzön. Bizonyos, hogy ezt a nagyszerű példaadást rövidesen egynéhány megye követni fogja.

Nagy öröm mindez, mindenkinek, aki a magyar jellegű magyar életet szívvel várja. Legfeljebb arra ajánlatos lesz nagyon ügyelni, hogy a különböző értelmű alkalmakra pontosan a megfelelő stílusú öltözék álljon rendelkezésre. Magyaros zsinórzatú, de egyébként modern szabású szmokingba öltözött úr mellett az egykor való magyar díszruhák után csinált öltözékben megjelenő hölgy aligha követné a stílus szabályait, viszont egy díszmagyarba öltözött úr mellett egy modern — bár magyaros motívu-

mokkal kedvessé tett — öltözékben megjelenő hölgy stílusbeli hibát követne el.

A bemutatóra visszatérünk.

Bokrétások a Leica-könyvben. A Leica — ez a nagy német cég — a fényképező gépeket illetőleg talán a világ legelső gyára. Olyan gépeket gyárt, melyek a színes fényképezés céljait különleges tökéletességgel szolgálják. A Leica-gyár tavaly ősszel azzal az óhajjal fordult az Országos Magyar Bokréta Szövetséghez, hogy segítse elő, mely szerint néhány bokrétás helységben új albuma részére fényképeket készíthessen. Ez megtörtént. Mostanában jelent meg az új Leica-album a világ minden részéből felvett színes fényképekkel és ezek közt egy-egy országot illetőleg megállapíthatóan aránytalanul nagyszámú képpel — Magyarország szerepel.

*A fafaragás mesterei
Barna József; fészület*

A „régí időköl” emlegetünk fel néhány fogalmat

Az ötös fogatot eleinte „hökös”-nek hívták. A „szekérvezető” — kocsis — mindig a lovon ült, nem a bakon.

A nemesség asszonyainak magyar női ruhaviselete Mária Terézia korában eleve-nedett fel. Annnyira feledésbe merült, hogy gróf Teleky Sámuelné adott „mintát.” Egy akkori írások szerint az asszonyok tehát „a maguk igazi bőrükbe visszarúttak.”

A legrégebb magyar hangszer a duda volt, ez volt a huszárság hangszere is a tizenhatodik század közepéig.

Régi főúri lakodalomban a násznagyot „főgazdának” hívták, a legelőkelőbb főurakat kérték fel erre a tisztségre, és volt „főgazdasszony” is. Ugyanilyen lakodalomkor a meghívott férfi-vendégek díszes, arany-csipkés kivarrott inget kaptak ajándékba, amit „felimeg”-nek hívtak. A lányok pártát, az asszonyok gyűrűt kaptak.

Az ítélet — „törvénybeli orvosság” volt.

Az áldomást „akkon pahárnak,” vagy „Szent Miklós poharának” hívták. A pohárköszöntőt pedig „induló pohárnak.” Levélben is kívánták jót: „udvarló levélben szerentsétek.”

A községekben a rendre a hadnagy ügyelt, míg a tanyákon a tizedesek. A kisebb kihágások és rendellenességek bírságát borban szabta ki a „hadnagy” és azt ott a helyszínen meg is itta.

A tánc szláv eredetű elnevezése helyett régi időben „tombolást” mondtak.

A bor eladási árát a falusi bíró szabta meg, ezért neki „látó pohár” járt. Az „ejteles” pohár, több volt félliternél. A „borszöktetés” azt jelentette, ha szűrületkor valaki dézsma nélkül szállította el a bort. Ha jó termés volt, akkor „az iccét meg-nagyobbították.” „Korcsolyások” voltak azok, akik a hordókat leengedték a pincébe.

A páinkát valaha „gurulykának” hívták.

Fizessen elő
a
Bokrétások Lapjára

Égész évre 2 P.

Földműveseknek 1 P.

Kiadóhivatal:

BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 49.

Telefon: 140-544.

PAULINI BÉLA:

SZÍVEM SZAVA

Az időbolt

A falunak egyetlen tere volt: miként tengerbe a kanyargó folyamok, torkoltak beléje az utcák. A falu boltjai nagyrészt ezen a téren helyezkedtek el, ott húzódt meg egymás szomszédságában, szép békességben a fűszeres, a vásznas, a pék, a dohányárus, meg a bábos boltja, sőt ott lóbálódzott — ha a szél fújta — a borbély réztányérja, de persze nem feledkezhetünk meg a nagykorosmárol sem, amelyet bizonyos fehérhattyúról neveztek el: a koresma akkora helyet kapott, mint három bolt együttvéve. (A kékségről, mely a koresma címtábláján a fehér hattyút keretezte, nem lehetett eldönteni, tő-e az, vagy ég, tehát azt sem lehetett tudni pontosan, úszik-e a hattyú, vagy repül.)

Bizonyos reggelen új címtábla jelent meg egy boltajtó felett, melyet akkor nyitottak ki először. Különös tábla, annyi bizonyos, azt mondta:

GONDOS ISTVÁN

időboltja

Időbolt . . . A népek, akik különben a mezőre siettek, persze, hogy megállottak.

Időbolt . . . Be furesa. Mit is árulhatnak itten?

Az emberek a kapát nekitámasztották az anyaföldnek. Jómaguk a kapanyélre dőltek. Ugy bámultak:

— És Gondos István, kicsoda, honnét jött?

De még az ökrösszekerek is megállottak az úton.

Furesa ember jelent meg a boltajtóban. Kurta lábai voltak, hanem annál hosszabb karjai, mintha elvettek volna a lábaiból, hogy karjainak adományozzák a nyereséget. Csak a fejebűbján volt valami kis haj, köröskörül semmi, be furesa kopaszság. Az egyik bajusza fölfelé állott, a másik lefelé, arcának egyik fele mintha vidám volna, a másik mintha szomorú. Gumi cipője, ruhája, sapkája és keztyűje volt. S el kezdett kiabálni:

— Ide, ide, emberek, tessék, tessék, aki vesz, annak lesz, aki nem vesz, beteg lesz. Itt az olcsó János, Gondos János, pár garasért meleg napsugarat, friss harmatot, langyos esőt vehet magának a gazda, kinek mire szüksége van.

Persze, hogy tátva maradt az emberek szája erre a beszédre.

Jóideig tartott, amíg az egyik gazda megszólalt:

— Nem lehetséges az, atyafi!

— Nem? Nohát kerüljenek csak beljebb. Teszem azt, kigyelmednek mi kéne, ha vóna?

— Bizony az én fődemre ráférne egy kis eső. Mind elszárad a kukoricám.

— Eső? De mennyi?

— Hát úgy számítok, legalább is félnapos.

— No, az már nem is olyan kevés eső. Az bizony belekerül három huszasba.

Legyintett a gazda:

— Iszen, ha csakugyan kaphatnék, nagyon is megérem.

— No lássa! Hát csak befelé. Mindjárt szolgálók.

A gazda mosolygott, a fejét esóváltta, de csak bement. S többen is követték, mégis csak kíváncsiak voltak, mi is van hát ott bévül a boltban.

A bolt tele volt mindenféle nagyságú üveggel, do-

bozzal, mérleg is volt.

— Hát egyszóval, félnapos esőt akar gazduram, — mondotta a boltos, azzal levett egy közepes nagyságú palackot. — Tessék . . . három huszas az ára, ahogy mondtam. Langyos eső van benne, a legfinomabb fajta.

— Hanem ha becsap!

— Nem csapom be!

— Aztán mit köll csinálni vele?

— Nagyon egyszerű a dolog, kiballag kend a földjére, kihúzza a dugót az üvegből, a többivel nem törődik.

Csóváltta, esóváltta a fejét a polgár, de csak lefizette a huszasokat, vette az üveget, indult kifelé.

A boltos utána kiáltott:

— Hanem ki ne nyissa ám az üveget korábban, mint kell, mert akkor ott támad az eső, ahol kinyitotta, a drága pénzéért csak az országút porát vereti el kigyelmed.

— Jól van no . . .

— Hát aztán kinek kell még valami? — fordult a boltos a többiekhez.

— Maj először csak próbálja ki azt a langyos esőt a János, — felelt egy a népségből.

— Persze, persze, — bólogtattak a többiek.

A dugaszt az úton ki nem húzta.

Csak amikor a kukoricaföld közepébe ért, cselekedett akként, ahogy a boltos meghagyta.

S alig nyitotta ki az üveget János, szempillantás alatt ellillant az üveg tartalma.

S egyetlen esőcsepp sem koppant János orrán.

— A nemjóját annak a Gondosnak, — bosszankodott a gazda, — alighanem csak saját magáról gondoskodik. Ugye, mondtam, hogy becsap? No, hanem le is ütöm ám a derekát . . .

Am alig mondotta ki e szavakat János, ime, hullani kezdett az eső. Először csak esendeskén, aztán mind kiadósabban s milyen jó, langyos. A legjobb a kukoricának. S éppen félnapig esett János kukoricájára az eső.

No, képzhetni, hogy tódult Gondos István boltjába a népség:

— Adjon nekem háromnapos szárazságot, de szél semmi se legyen, — parancsolta egy öreg gazda, — mer azér, hogy lekaszáltam a rétet, száradjon hát meg a kis szénám.

— Egy tallér, — mondotta a boltos és átnyújtott egy dobozt.

— Itt a tallér!

— Adjon ide hamar egy kis harmatot, — türelmetlenkedett egy menyecske, — nem kell sok, csak a virágos kertre való.

— Két garas!

— No, ez öleg drága! — vélte a menyecske.

— Kell, vagy nem kell?

— No, csak adja ide.

Csakugyan, mintha gondoskodott volna a faluról Gondos János. Különös volt, de valóság: a buzatábla felett sütött a nap és a szomszédságban öntözte a répát az eső. S volt, aki az udvarát négy garas ára széllel söpörtette vasárnap reggel. S két tallér ára szél egész nap hajtotta a szélmalmot.

Hanem egyszercsak bement a boltba bizonyos Farakas Mátyás. Félrehúzta a boltost:

— Hallja-e, köllene nekem egy kis valóságos szélvész. Van-e?

A Magyar Bokréta Szövetség a mezőgazdasági kiállításon

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a mezőgazdasági kiállításra a múlt évben megalapozott „jelképes községet” is továbbfejlesztette. A tavaly épült házak az idén egy borsodi üstökös házzal szaporodtak: Borsod megye építette. A művészi értelmű népipar remekeivel voltak most is tele a kedves házak, míg a falu „határában” a puszták pásztornépe tanyázott: a pásztorok a magukfőzte ételkülönlegességeket, a lebbenceslevestől a birkapaprikásig, kóstolóra kínálták a kiállítás látogatóinak. A bemutatót kiegészítette a magyar jellegű fogatok felvonulása: a szép magyarszerszámú kisgazdafogatókat március 25-én,

az ünnepnapon és 27-én, vasárnap délelőtt hajtották el a tribün előtti pályán. A jelképes falu művészeti ügyeit az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felkérésére az Iparügyi Minisztérium háziipari osztálya és az Országos Magyar Bokréta Szövetség intézte.

Itt-ott olyan újsághír is látott napvilágot, hogy a kiállításon „kisgazda-lakodalmat” is bemutatnak. Ez a hír nem felelt meg a valóságnak. Hogy gazdasági értelmű kiállításon „népszokásokat mutassanak be”, az ellen a Bokréta Szövetség jól ismert felfogása is tiltakozna, de az OMGE jóízlése sem kívánja.

Látogatás egy üstökös ház gazdájánál

Írta: Novotny László, Tard.

Tardon már messziről kiválik a többi fehérfalú ház közül az „üstökös ház”. Az üstök a homlokzaton, félkörben védi a házat. Lehetne ugyan hasonlítani ezt az üstököt fordított fecskéfészekhez is, ami a ház tetőzetéhez van ragasztva. Egyébként ez a ház alacsonyabb, mint a többi s meglátszik rajta az elmúlt idő „vasfoga”. Hogy több százévesnél, az bizonyos, de, hogy pontosan mióta áll nem lehet megállapítani. A falu legöregebb embere, a 92 esztendő János bácsi, mint kisfiú, már ismerte. Megyek az üstökös ház felé, most azért, hogy a Bokrétások Lapja részére „beszélgetést folytassak” a ház gazdájával.

Ha az ember a házba be akar jutni, két földbe vágott lépcsőn kell lemenni. Akkor bejut az ember a „pitar”-ba. Innen jobbra az „elsőház”, — egy szoba, — balra a „komora” nyílik. A „pitar”-ban van a nyitott tűzhely, a kemence szája,

meg a padjáró.

Egy 85 éves bácsika fogad illendően, nyakában van a házban is elmaradhatatlan cifra szüre, a nagygallérral, haja a vállára göndörödik. Szájában pipa. A beszélgetés — az üstökös házról — nehezen indul, de lassan csak megoldódik az öreg nyelve:

— Ma bizony már nem úgy építenek, mint akkó. Most sok a mester, oszt mégse tunning. Tuggya meg, hogy ebbe a házba lakott mán a nagyszülém is, oszt úgy nézze meg, hogy ebbe egy szöget se vert bele senki emberfia. Nézze csak meg a padon, zsuppkötéllel van az kötve mind, oszt úgy ám, hogy most is fog. Nem enged a! Gyűjjön velem, ha nem restelli...

S az öreg már megy is előre fel a padlásra és én utánamegyek. Az öreg már fenn a padláson folytatja:

— Osztán tuggya-e, nézze meg oszt a gerendát, szép szál fa vót ez, e mán

tunna meséni, ha tunna. Kocsi köllött oda, meg ember, aki az erdőről lehozza.

Tizenhárom méter hosszú a gerenda és irgalmatlan vastag. Egyébként a ház elején, meg végén földreállított kútágasforma hatalmas szálfák tartják, a két ágasfa tartja egyúttal az egész tetőzetet. S nyoma sincs sehol egy szegnek, minden gerenda szalmakötéllel van egymásba kötve s mégis mennyi időt kibírt.

Mindent alaposan megmutogatott az öreg, hogy aztán újra leballagjunk a padlásról.

— Nem lenne jobb új házat építeni helyette? — kérdem.

— Mán nekem csak az őrfába (temető) építenek, — legyint az öreg, — de itt nem, ebbe nyöttem fel, ebbe halok meg.

— Alacsony ez nagyon — vélekedem.

— Assziszí, hogy én meg apámuram kisebbek vótunk, mint maga? Oszt mégis elfértünk benne. Csak le köll hajóni... Meg melegebb is ez, mint az új ház lenne, vert fala van ennek.

— Hanem az üstököt mért is csinálták a ház elé?

— Azt? Hát azér, mert a régi háznál nem vót a ház eleje sárral beverve, fonás van ott, oszt télen a havat behorta vóna a szél. Meg oszt az üstök alá nem esik be az eső, nem süt be a nap, oszt jól el lehet ott pipázni, meg beszélgetni.

Megköszönöm az öregnek a beszélgetést. Búcsúzásnál még megjegyzí:

— Jó ház ez, az a baj, hogy mán nem csinának ilyet. Csak városit. — S a szomszéd háza felé bök a pipaszárral.

A szomszéd ház rendes falusi ház, természetesen mai értelemben. De ez azért az öregnek már — városi ház. Ha egyszer az ablakán is be tud sütni a nap...

— Van hát.

— Osztán mit kóstál?

— Két huszas literje!

— Adjon tiz litert!

— No, azért már valóságos orkánt kap!

— Csak ide vele!

Hanem ezt a rengeteg szélvészt bizony dupla dobozba kellett csomagolni, így is majd széjjeldobta.

De mire használta Farkas János azt a szélvészt?

Majd megtudjuk. Csak várjuk meg, míg bealkonyodik.

Mert jóval alkonyat után ballagott ki szélvészével a határba Farkas Mátyás.

De a szélvészt nem a maga földjén szalajtatta át. Hanem a komáján.

Mert bizony előtte való napon összeveszett a komájával.

No, bosszúból földre döntette a koma egész buzáját.

S nem sokkal utóbb Vércse Józsefnek jutott eszébe, talán mégis csak meg kellene öntöztetni valami jóraváló záporral a szomszéd száradó szénáját.

S még azután az a bizonyos szomszéd verette el jégeseivel Vércse József szőlőjét. (A jégeseót persze a pincében tartotta a boltos.)

S egyszer csak egy kéttalléros villám kettévágta a bíró tulajdon öreg diófáját. (Biztosan azért, mert előtte való napon végrehajtót küldött Csutak Jóska adójáért.) Villámcsapás... pedig felhő sem volt az égen. No, erre már el is kezdett gondolkozni a bíró. S addig-addig gondolkodott, míg mégis csak kitalálta, hogy ez a túlsok veszedelem, mind onnét kerül ki, ahonnét a jó eső.

S vajjon nem támad-e majd egyre több veszedelem, ha garasért lehet azt kapni.

Bizonyára. Csakhamar egész nap bömböl majd az orkán, csapkod a villám. Hiszen — emberre bízott.

Itt sürgősen cselekedni kell. És határozottan.

S a bíró intézkedett.

Befogatta Gondos Istvánt a bíró. Meg is csapatta. Éppen huszonnégyet veretett rá, meg egyet úgy — ráadásnak.

És ami fő, kikísértette a faluból:

— Csak el innét . . .
S amit a boltjában talált, kihordatta a hegyek közé.
Még a langyos esőt is.

A négylábu kakas

Megvan!

Oldva a színházi válság-

Örökre.

Csak négylábu kakas kell hozzá.

Vagy valami más hasonlatos.

Lehetséges volna?

Ülök egy józsefvárosi vendéglőben. S éppen javában iszogatom el az apait, továbbá az anyait. Nevezetesen: huszonnégy fillér három deci kadar.

És akkor csakugyan jön egy borotvált bajszú férfi, tennisz nadrágban, meg kék kabátban. És ott van a kezében a kakas, óriási piros taraja van, szép, csipkés. Nem a tennisz nadrágosnak, hanem a kakasnak. Aszongya. **Vizsgálatot nem a kakas:**

— Tessék pártolni a színészetet!

— ?

— Színész vagyok, de most ezzel a kakassal foglalkozom. Négylábu.

Egyelőre csak az villan át az agyamon, hogy a négylábu kakással talán meg lehet kontrázní a kétlábu kutyát, melyet folyó hó harmadikán vetett papírra egy riporter.

De folytatja a kékkabátos:

— A színigazgatók csak akkor fizetnek, ha annyit vettek be, hogy a színészeknek is marad.

— Innen női ki neki a harmadik, meg a negyedik lába.

— ?

— Legutoljára a Népligetbe akartak szerződtetni, heti huszonöt pengő fizetéssel. Én harmincötöt kértem, azt már nem adták meg.

— ?

— Tessék csak bátran megfogni neki. Meleg. Ha hamisítvány volna, hideg volna.

— ?

— Most vagyok ötvenöt éves, de mondhatom, nehéz harmincöt esztendő töltem el a színészetnél. Legutóbb mint komikus.

— ?

— Tolnában vettem három pengőért, de Kiscsibe korában. A háziasszonyomtól. Kihasználta, hogy négy lába van . . .

Már mégis csak meg kell fogni a ráadás-lábait, meleg-e?

Melegek! És semmivel sem rövidebbek, mint azok a lábai, amik jogosak.

— De tessenek helyet foglalni, — mondom.

Azzal csak leül a mester is, meg a kakas is. Kérek három deci kadam, most már lesz, ami lesz, illetőleg ilyen még úgysem volt. Négylábu kakas, meleg lábakkal, ezt nem gondoltam volna. Hát nem éltem hiába mégse! **Érdekes**, hogyan fordulhat minden egyszeriben jóra. Amikor az ember már nem is bizakodik.

Emelem poharam:

— Isten éltesse az urakat!

— Kokokoko . . .

— Mi tetszik? — érdeklődöm.

— Kokokoko . . .

— Ja, az más, most már értem.

Beszél a mester:

— Iványi nevezetű direktornál kezdtem, Dunaföld-

váron. Aztán mentünk Dunapentelére. Akkor még mint naturburs. Eleinte bizony csak harminc forintot kerestem havonta, de később sokat.

— Mennyit?

— Akkor már mint küplénekes öt pengőt is kaptam esténként. Héviz, Parád, Bártfa . . . Azután sokáig voltam Erdélyben.

Ejnye: a kakas! A fejét lógatja, de egészen alá hajtotta.

— Mi az? Csak nincsen valami baja?

— Dehogy, kérem, csak tetszik tudni, egy kicsit nagy neki a strapa. Az ilyen baromfiféle rendszeren már este hétkor alszik. Télen ötkor. Most éjjel egy óra is van, mire hazavetődünk Ujpestre.

— Szegény. Ez a kakas hát alaposan ráfizetett a négy lábára.

— Sőt! Alapjában véve azért kialussza magát, csak éppen az az egy, hogy nem kukorékol reggel kettőkor, háromkor, mint az összes többi kakasok. Kilencig is alszik egyhuzamban, majd bolond lesz hajnali kettőkor kukorékolni, megjegyzem, nem is bánom, együtt alszunk.

A kakas felriad és vakarózik egyet a hátsó lábával, mint a kutya. Kitünő! Kittünő!! De mi van a válság megoldásával? Nem tetszik látni, hogy már bontakozik? A színész folytatja:

— Manapság a színigazgatók addig számolnak, fuvar, engedély, díszlet, plakát, amíg nem marad pénz. Legutoljára másfél évvel ezelőtt voltam társulatnál, nyolcan voltunk, bizony éhezgettünk is olykor. Aztán volt annyi eszem, hogy megvettem ezt a kakast.

Megsímogatja a kakast.

Az megint felriad:

— Kokokoko . . .

Azután szűnyókál tovább.

Mind a négy lábával.

— Nemrégiben ígértek érte száz pengőt, de nem adtam. Még csak az kellene. Akkor slussz . . .

Egy fiatal ember jön be a kocsmába, egyenesen az asztalunk felé tart. Valami zsák van a karján. Megáll:

— Hát nem megyünk?

— ? . . . (Már megint kezdek kérdőjelezni.)

— Elúntam az ácsorgást odakinn.

— ?

— A sűgóm.

— ??

— Meg kellékes.

— ??

— A színlapokat is ő hordja majd ki!

— ??

— Nem sokára szervezek majd egy társulatot.

— Szerencsétlen, — jajdulok fel — maga a kakason tőkéséskét szerzett és most színházba akarja verni?

Hunyorít:

— Én éppen a kakasra támaszkodom!

— ??? . . . (Nem győzöm a kérdőjelezést!)

— Ugyanis nagyobb szünetek lesznek és a felvonások közt mutogatom a közönségnek a kakast, meg is foghatják a lábát.

Ez már szenzációs!

Értik már?

Itt a kolumbustojás! Amit egy kakas tojt. Négy lábú kakas, amelyik kolumbustojást tojt: érdemes volt kívánni a fejleményeket?

Magyaráz tovább az igazgató-jelölt:

— Nagyon szép díszletek lesznek, természetesen valami le lesz vonva a tagoktól díszletre. (Ahá, már kezdi is az igazgatást.) Meg a fuvar, az engedély, a plakát. A többit

Kit, hol, miért vernek meg?

Közli Máté István, Martonfa

Ha a baranya! Szür községben az idegen azt kérdezi, hogy „ugyan hol is kalapálják itt ki a beretvát?“, akkor a kérdező aztán jól igyekezzen ép bórral menekülni, mert az atyafiak ezért a kérdésért hajlandók agyon is verni az illetőt. Ugyanis valamikor az egyik szüri embernek nem fogott jól a beretvéja. Hát gondolta, ha a kaszája a kikalapálás után jól fog, miért ne segíthetne ugyanígy az életlen barotva baján is? Hát nekilátott, kikalapálta. Természetes, hogy a barotva éle végig kipattogott. Most a község a kérdést gyalázkodónak tartja.

Szilágy községben meg — ugyancsak Baranya megyében — azért haragszanak meg, ha azt kérdezi valaki: „igaz-e, hogy a gyűrűzőre kutyát vágta?“. Ez meg úgy történt, hogy az egyik eljegyzési alkalomra, vagyis gyűrűzésre, felkérték a községi mérszárost, vágjon le egy birkát. A mérszárosnak nem volt pénze, hogy birkát vásároljon, hát levágta a kutyáját. Az eljegyzési

vaesorán nagyon gyanus volt a pörkölt íze, de azért csak legyűrték a paprikást. A tur-

Baranya bácsi . . .

pisság csak pár nap múlva derült ki, amikor a szomszédok nem látták sehol a mérszáros kutyáját.

Perked község lakosai meg azért mérgesek, ha azt mondják nekik, hogy „tuskót pörkölték.“ Ugyanis, állítólag, az történt, meg, hogy az egyik disznóölésre áthívták a szomszédokat, segítsenek lefogni a leölésre kiszemelt disznót. A disznót le is ölték, azután kicipelték az épületek mögé a kertbe. Letakarták szalmával, hogy majd megpörkölik. Közben azonban bementek a szobába pálinkázni. Amely idő alatt a szomszéd kiesente a szalma alól a disznót, s helyébe fatöngöt hengergetett, de persze ugyancsak letakarta szalmával. Pálinkázás után a gazda mítsem sejtve meggyújtotta a szalmát és csak amikor az leégett, látta, hogy a disznó helyett egy fadarabot pörkölt meg.

*

Nagyon megköszönnénk, ha máshonnét is kapnánk ilyen kedves „kit, hol miért vernek meg“ eseteket.

megkapják a tagok . . .

Szenzációs, szenzációs aszondom, meg van oldva a színházi válság.

Nagyobb intézményeknek természetesen ajánlatos öt-lábú kecskét beszerezni, vagy hatlábú kecségét. Még nagyobbaknak, mondják, hétlábú elefántot? De azért az egy-lábú krokodilus sem megvetendő, mert viszont a krokodilus hatszáz évig is élél, vagyis hatszáz évre biztosítja a jó üzletmenetelt.

— A zsák mirevaló? — kérdem.

— Nem zsák, hanem zakó. Így mondjuk, komikusan. Ott künn abba tesszük a kakast. No, ajánlom magam.

Fölbresztik a kakast.

S mennek.

Mind a nyolc lábukkal.

Tudniillik kettővel az igazgató.

Kettővel a sűgő.

Négyvel a kakas . . .

Hejnye, kedveseim!

Atyám korántsem végezte egyedül neveltetésemet. Megosztotta Jánossal.

János udvari ember volt. Magyarul: udvaros. Két lova is volt, meg egy eszája, de a lovakat sohasem fogta be együtt. Csak mint „egyeseket“ használta, vagyis ment

a faluba elvégezni a megbízásokat — boltban, szijgyártónál, kötelestől és így tovább — vitte, hozta a póstát. S ha úgy fordult, kihozta a bábaasszonyt a pusztára: ha valamelyik kocisnak, juhásznak, béresnek gyereke kellett hogy szülessék, vagy ha nekünk kellett születnünk. Amikor már iskolakötelesek lettünk, bennünket is szállított — iskolába, iskolából, — természetesen csak akkor, ha szeles, vagy esős idő volt, vagy tél. Jó faragó ember volt. Miklós napján Mikulás. Rendkívül barátságos mindenkihez, hejnye kedvesemnek szólított mindenkit.

Szinte naponta elvert a dohányzacskójával.

Ekként osztva meg atyámmal a neveltetés gondját.

Dohányzacskó . . . Kiváló hatású dohány volt benne.

Cserebi.

Miért kiváló hatású?

— Ha valaki tesz az, félpipával kiszül, nem köll má annak a cserebibül, — magyarázta meg János.

— ?

— Eleinte a bagós emberek se hagytak bikemet, aggyak nekik bagót, csak aggyak. Legelsőbb a Sötít Ferenc mondta, aggyá te János, ekkis bagót, hallod-e, aggyá. Egyen meg a fene, attam. No, neki is esett a Sötít a zajtó ragasztónak, de feszt neki esett. Hát, alig hogy neki esett a Sötít, gyűtt a Fehér István, aggyak neki bagót. Hát alig attam, ammeg hét ruggyát látta tüle

A SZIVEM SZAVA

könyvalakban is
megjelenik □

a föcskendőnek. De nem is köllött ám neki se több, ha kínátam is . . . Visai Pál, sógor, aggyá ekkis bagót. Tó partyán mentek szántanyi, lehteredett az ekírül, eszídütt, vizet köllött neki innya, de öleget. Magyar Ferenc szecs-kavágásná, aggyak neki bagót! Nincs. De, csak ide vele! Hát vetettem annak is. Aszonta, hajjátok, lé köll vetnyi a mándlit. No, lévetétte, megint neki át szecs-kát vágnyi. De persze gorgadozott rulla a verejték megen csak. Hejnye, muszáj kidobnyi a bagót, mert ez a hibás, de nem is veszek én el több bagót tetüled! Kocsisokná egy strázsa má csak cigarettát mert csinányi a cserebi-bül. Csinját, rágyútott, eregette a bodor füstöt. Hát eccer csak lehteredett ám az ágyra, aszongya, be van rúgval, egen . . . Vagyis ilyen kiváló hatása van a cserebi dohánynak. Azutátul nem kírt belüle senki. No, de kírem, csakis praktikával íl ám meg manapság az ember.

Igen, utóbb végképp egymagában szíta János a cserebi dohányt, — ilyen jóhatásút.

Egyesegyedül ő birta . . . Birta, habár marta.

Vagyis Jánost hiába marta a cserebi. Míg másokat nem hiába mart: elmart az aeskótól.

Csodálatos dolgokat tudott mesélni gyerekkoráról, legénykoráról János. Hogy milyen vásott gyerek volt, milyen verekedő legény, volt is a homlokán, továbbá a karján valami forradás, hogy azokat ekkor, meg ekkor szerezte, ilyen meg ilyen körülmények között.

S mégis, ahogy neszét vette, hogy komiszkodtam otthon, vagy az iskolában, csak előkapott, hogy aszongya:

— Hejnye kedvesem, miket csinját má megint! Gyűjjön csak ide, hogy verem meg.

S ellazsnakolt a dohánycsokóval, akit a „cserebi“ duzzasztott.

Mondtam:

— De János, maga is elég rossz volt!

Mondta:

— No, de engem is megverték . . .

Tökéletes következetesség, be kellett látnom, ma is belátom.

Mindenhez értett, legjobban ahhoz, hogy mindenkivel megszerettesse magát. Ha — minden negyedik vasárnap — strázsa volt, akkor egész délután ott ültem vele az istállóban. Pedig tudtam, hogy hat hétköznapi következik és — sorozatos dohánycsokóval való verés.

No, jó — kedveseim, — ezek a megverettetések persze nem voltak valami kegyetlen csihipuhik, formaságok voltak inkább, hejnye kedveseim, bár a sors is így verne csak bennünket.

Ő találta ki a tehén-szorzást.

Látom, már megint nem tudjátok, miről van szó . . .

Hát az úgy volt, hogy huszonhat esztendő korában megházasodott. És kapott a feleségével kétszáz forint hozományt.

No most, hogyan legyen ebből birtok, vagyis hogyan legyen a „cseléd-emberből“ parasztember. Vagyis gróf a maga huszonnégy holdján.

Volt: „egy-tehén-tartása“.

Vett egy tehenet. Meg egy borjút. A borjú csak nem tehén, vagyis egy tehén, meg egy borjú, még nem két-tehén-tartás.

A tehéket tartotta, a borjút felnevelte üszővé, no de két tehenet már nem lehet tartani.

— Hallod-e, Ferkó, nem akarsz tartani tehenet? — szólt egy béres barátjának, aki nem tudott tartani tehenet, pedig volt tartása. Csak pénze nem volt, hogy a tartani való tehenet meg is vásárolja.

— Tartanék én, ha tudnék vénni égyet, de ha éccer

ném tudok, — felelt Ferkó, megfelelően az emlegetett helyzetnek.

— Odaadom én te neked a züszömet. Jó kis tehén lesz belüle. — Így János. — E-tartod, a tej a tied.

Köszönettel vette Ferenc. Vagyis jól járt Ferenc, nem járt rosszul János s kitünően járt az üsző: tehén lett belüle.

S megkezdődött a tehén-szorzás.

Ha jó ára volt a tehénnek, akkor persze eladott egy-párat János. Egy-párat hát, ha egyszer — lassan — már a szomszédos pusztákon is voltak tehenei.

De ezzel el is akadt a tehén-szorzás? Eszi feno. Részben a borjúkból tehének lettek, részben, ha rossz ára volt a tehénnek, János — vett.

Azt hiszem, volt olyan idő, hogy Jánosnak több tehene volt, mint a grófnak.

No, jó, ezt csak tréfából landom, mert azért a grófnak is volt elég.

De hogy Jánosnak valójában mennyi van, azt nem tudta senki, csak ő. Meg én. De én nem árultam el senkinek. S ő se.

Hatvan esztendő korában aztán egyszerre eladtuk az összes tehéneket, illetőleg csak másfelet tartottunk meg, amennyivel kezdtük. Már t. i. ő adta el, én csak mint neveltje örvendezgettem: hány tehénért mennyi pénz.

Akkor vonult ugyanis nyugalomba János. Mint „cseléd“.

És akkor kezdte életét, mint paraszt.

Huszonnégy holdat vett.

Éljen!

Ezt nevezem népművészetnek. Ahogyan szegény cselédemberből huszonnégyholdas gazda lett, azt megcsinálni művészet volt.

Mégis elkezdek népművészettel foglalkozni e könyvben is? Holott az előszóban megígértem, hogy nem használom ki a „konjunkturát“. Jó, már abba is hagyom a foglalkozást . . .

Meg-meglátogattam Jánost utóbb is, saját házában. Vagy saját pincéjében. Ahonnét saját lovain hozott haza: akár a táltosok, olyanok voltak e lovak.

De kedves volt látni a nagy gazdagságot.

Nagy örömmel fogadott mindig, mosolyogva mondta:

— Hejnye, kedvesem, hát meggyűtt?

Bizony már messziről gyüvögettem meg a faluba, én is lettem negyven éves, hogy nevelőm hatvan lett.

Mindig kedveskedve fogadott? Mindig. Holott tulajdonképpen nem ártott volna ha ellazsnakol.

Akkor talán az is eszembe juttatja: ne csak abból áll az élet, hogy az ember lelkiileg élvezi a tehénszorzást, hanem maga is végrehajt valami ilyesfélét.

Innen-onnan én vagyok hatvanéves és nem csak a huszonnégy holdam nincs meg, de még az alapvető másfél tehén is hiányzik. Hejnye kedvesem János, inkább gyerekkoromban csapott volna meg kevesebbszer a dohánycsokóval és negyven esztendő koromban sokkal többször, ha egyszer igaz nevelőm volt.

Hejnye kedveseim! Lehet, hogy a cserebi dohányt nem is ez a János szerezte be, hanem másik János, a májoreszgazda. (Aki velembe.)

Hát ez disznóság, a cserebit is odaadni a gazdag Jánosnak!

Ő, milyen gazemberek is az írók: két Jánost is összevagdálnak, hogy nagynehezen kikerekíthessenek — egy beszélyt. S még sem haragsztok, kedveseim, Jánosok?

A nyenyere a — Népszinpad Játékoké!?

Népszinpad Játékok címen új (?) színpadi kísérletezés indult meg a fővárosban. A kísérletezők eredeti népballadákat visznek színpadra és játszatják meg — színészekkel. A bemutató után egy művészeti egyesület vita-estet rendezett „Népszinpad Játékok, vagy a nép játékokai” címen.

Muhoray Elemér

színművész, a játékok vezetője tartott bevezető előadást. Az a meggyőződése, hogy a város tovább fejlesztheti (!?) a falu művészetét és azt amit a néptől kapott, tanítási célzattal (!?), sőt magasabb kulturális fokon kell hogy adja vissza a falunak. (!?).

Paulini Béla

többek között ezeket mondotta: A népballadák programszerű scenirozását végtelenül elhibázott dolgonak tartom. Általában, a falu művészetét csak hagyjuk meg a falunak, egyrészt okossági, másrészt tisztességi okokból. Okossági okokból azért, mert a népművészet báját a hivatásosak csapata úgyis okvetlenül tönkre teszi, ezek a népballadák is úgy hatottak a színpadon, mintha a pillangót sasosítanák. Tisztességi okokból azért, mert ha egyszer a népnek végre újra öröme telik a művészetében, akkor ezt az örömet illik meghagyni. A népművészet lehet ösztönzés a hivatásos művészet számára, de csak ösztönzés lehet. Helyes, lélekben részegedjünk meg a népművészet csodáitól, aztán kiesikét ki is aludva e mámort, de még sem egészen, üljön neki az író a papírosnak, a festő a vászonnak, a szobrász a vésőnek és kövesse az ihlet parancsát. Ha igazi művészek vagyunk, amit így alkotunk, az a magyar talajból fakad fel, még sem lesz a népművészet gyatra másolása, alkotás lesz, más művészet, az értelmiséghez tartozó művészeké, de illatával, ízével és sajátos magyar tulajdonságaival rokona lesz a népművészetnek.

Pekáry István.

festőművész röviden beszélt, de érthetően, kijelentette, nagy tévedésnek tartja, ha a művészek azt hiszik, hogy népművészetet más is csinálhat, mint a nép.

Haits Géza

zenekritikus megállapította, hogy az értelmiség művészete kifáradt és a népművészet üde forrásainál akar felfrissülni. A népművészet nagy népszerű-

sége nyomán a sok utánczó felbukknását természetesnek találja. Új reneszánsz előtt állunk és a nagy művészek érkezését a műkedvelők hada jelenti be. A népművészet megtermékenyítő hatása alatt egy attól teljesen különböző, más sikú, más irányú, más igényű és végül összefoglaló hivatásos művészet fog sarjadni. Csak a lélek, a magyarság egyéniségének titka lesz közös.

Boldizsár Iván

író és hírlapíró kijelentte, hogy a népművészetet meg kell hagyni a népnek.

Glatz Oszkár

festőművész ezeket állapította meg: Eszem ágában sincs — hogy azt, amit falun láttam, most az én nagyobb technikámmal visszaadjam nekik, még hozzá azzal a szándékkal, hogy tanítsam őket a magyar színek, a magyar formák, a

magyar látásmód titkaira. Az értelmiség művészete nem adhat semmit a népművészetnek. Egyet tehet azonban az értelmiség: ne hagyja a falu népéből kivészni művészetének alapját és serkentőtjét: népi önbizalmát. A népművészet a maga tisztaságában a legtökéletesebb. Az értelmiség művészete csak megtermékenyülhet általa.

*

A vitaestet követően aztán a játékok „stúdiójában” még egy vita délelőtt is volt.

Itt 3 etnografus

is megjelent, kettő fel is szólalt és a következő indítványt tette: vannak még „hagyományos” népi táncok, amiket a bokrétások nem mutattak be. Azokat ez a színpad vegye elő. Valamint mutassák be a hosszifuruglát, meg a nyenyerét.

Dallos Sándor

író és hírlapíró szól még ez alkalommal, kijelentve: a népi táncokat hogyan kell járni, azt már majd csak ezentúl is a bokrétás legények, leányok útján akarjuk megtudni. Együttal a maga részéről is elmondta, mik lehetnek a magyar jellegű hivatásos színpad feladatai.

Tanulságok

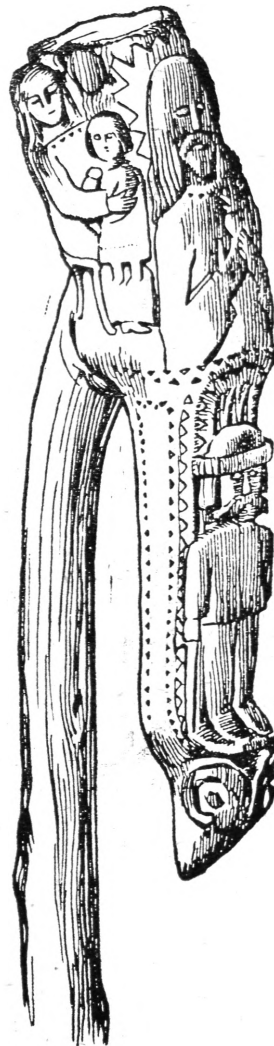
A tanulságok legfontosabbika, hogy Magyarországon népművészetet — hála a bokréta-mozgalomnak — nem a néppel ápolgatni végérvényesen hiábavaló igyekezet.

Érdekes melléktanulság, hogy ezt írók, festők, kitűnően érzik, viszont a néprajz tudósaink — egyrésze, ügylátszik, nem hiszi.

Vagy mi lehetne az oka hogy színészeknek a „hagyományos” népművészet elemeinek betanulását — „ápolását?” — ajánlják.

A Gyöngyösbokréta . .

Két évvel ezelőtt járt Magyarországon egy idős angol hölgy, aki már majdnem az egész világot bejárta. Láta a Gyöngyösbokrétát és annyira megtetszett neki, hogy most arról értesítette egy magyar ismerősét: a nyáron újra meg akarja tenni a nagy utat, hogy megnézhesse ezt a világon egyedül álló csodát. Az angol hölgy, aki hajlandó oda és vissza kétszer két napot utazni csak azért, hogy újra lássa a Gyöngyösbokrétát, 76 esztendő.

A fafaragás mesteri
Barna József: kampó.

A SZÍVEM SZAVA

rövidesen könyvalakban is megjelenik!

A könyvben olyan írások is lesznek, amik a Bokrétások Lapjában nem jelentek meg.

A 200 oldalas könyv bolti ára 4 P 50 f. lesz.

Aki azonban levelezlapon előjegyzi — fizetni csak a könyv megjelenéskor kell — az 3 pengőért kapja. (És a szállítási költség, ha postán kell szállítani a könyvet, vagy küldönc útján kézbesíteni.)

„A nyelvi gyöngyös bokréta!”

A nyelvhelyességről egyre többet írnak. Pintér Jenő főigazgató remek könyvet is írt. „Magyar Nyelvvédő Könyv” címen. S most Laczkó Géza a Pesti Naplóban „Hol kezdjük hát” című cikkében foglalkozik a nyelvhelyesség dolgával.

A cikk — keresve, hogy „Hol kezdjük?” — többek közt a következőket mondja:

Petőfi és Arany még gondolkodás nélkül fordulhatott a paraszti nyelvhez, ha az igazi magyarosságot kutatata, mert akkor káros felsőbb műveltségi hatástól elég mentes volt a falu. Ma a közlekedés és közlés megkönnyülése (vasút, rádió, hírlap) a legtávolibb falvakba is elviszi Pest hangját, amelyet a magyarosságában meg nem erősített s csak ösztönösen magyaros falusi sokszor kinyilatkoztatásként fogad és a városi tolvajnyelv legmaszatosabb tréfáit valódi műveltségi kincsévé szívja magába és őrzi meg. A parasztleány, ha hamiskásat peslantva a szongya, hogy „jól bepiáltunk”, úgy érzi, némiképp részese a vágyott város „műveltségének”.

A falu ösztönös magyarosságát tehát tudatosítani kell nevelni. Röviden szólunk. Ahogy táncok, énekek, népszokások, viselet feltámasztására megcsinálták a legkülönb magyar intézmények egyikét, a Gyöngyösbokrétát, amely a remek városi vezető, igazán pesti (???) Paulini bátyám orra alá is igen jó magyar bajuszt nevelt (ami csak külső jel a remek belső magyarosodásnak!), szervezzük meg a nyelvi gyöngyösbokrétát is. Tudja és érezze az a falusi, mért, hogyan és mikor használja az izes népi szavait, mondatait. A magyaros pántlika, hímzés, mozdult, ének magyarosságát már érzi és büszkén viseli, gyakorolja ugyanígy nyelve magyarosságát is. Ahogy kalapján leng az árvalányháj, úgy lengjenek mondatain az izes magyar jelzők. (Mellesleg idevetem: milyen csudálatos árnyaló erő van a magyar mel-

léknevekben!) A magyar paraszt már nem esik hasra okvetlen a város politikája, viselete és éneke-tánca, művészeté előtt. Az östehetség (pedig de sokszor visszaéltek ezzel a szóval!) már válogat vélemények, ruhák, tánc-lépések, nóták, versek és festmények között; maga is alkot a maga törvényei szerint. Ébresszük fel a magyar parasztban a nyelvi östehetség büszkeségét és öntudatát is.

Megjegyzéseink:

— Eljen! Ébresszük fel népünkben a nyelvi östehetség büszkeségét és öntudatát is. (A falusi, ha városi „műveltség” szerint beszél „bepiálásról” stb., különben a — falu ostobája is, megalázója, sőt meggyalázója.)

Ami a „vezetőre” vonatkozó „igazán pesti” jelzöt illeti, azt viszont — helyre kell igazítani. A „vezető” Csákvár, Főjér-megyei magyar községben született, játszott és verkedett parasztyerkekkel gyerekkorában, barátkozott, vitatkozott, — és be kell vallani ivott: nem, nem piált — paraszttal legénykorában, — igaz, csak „szünidőben”, de valójában akkor „élt” — s e faluba járt haza eleget férfikorában: a vezető tehát sohasem szünt meg „igazán falusi” lenni. Sőt Isten a tanuja, mennyi baja van most is itt-ott a városiakkal, a „parasztsága” miatt. (Ha az ember mindig megmondja az igazat, gyakran számít neveletlenségnek, vagyis „parasztságnak” stb.) A vezető, ha igazán pesti, soha meg se tudta volna csinálni a Gyöngyösbokrétát, sem az egész országot átfogó bokréta-mozgalmat.

Attól eltekintve, hogy ezt az egy szál jelzöt „helyre kellett igazítani” — no, jó, inkább szinte csak az elmefuttatás miatt — köszönjük a cikkírónak, hogy a Gyöngyösbokrétát a fentiek szerint is fogalomnak minősítette.

A cikk aztán a „városi polgárság beszédével foglalkozik. „Már nehezebb lesz a dolgunk vele” — úgy gondolja...

A szarvaspokróc

Ahogy újabban belép valaki Paulini Béla dolgozó szabájába és az íróasztal közepébe ér, felnevet. Jó, ne legyünk túl finomak: felröhög. Nevezetesen az íróasztal alól, egy fekete hosszúsóru pókróc „néz” kifelé, amely pókrócnak óriási csavaros szarvai vannak. Azelőtt a medvebőrök heverték így, most racka-kos aescarkodik elő. Igen: ott a két „betyáros” szarva. A pókróc Keeskeméten készült. Nemrég Paulini Béla a következő levelet írta Keeskemétre, Bodócs Gyulának, aki a racka-ügyet intézte:

Kedves Gyula!

A „tárgy” remek! Olyannyira, hogy mindenki felnevet, amikor a szobába belép.

Ami — egyszer csak — szabályos lelkiismeretfundalást okoz nekem és akár hiszed, akár nem, így sopánkodom: szegény birka.

T. i., hogy azért kellett neki kimúlnia, hogy idefektethessem az íróasztalom alá? és hogy — nevensenek rajta? Disznóság!! Öszintén mondom.

Öszintén mondom a szegény tárgy remek és én folyton azt mondogatom, disznóság. És hogy én, mint felbujtó, Te, a felbujtás közvetítője és Pali bácsi a gyilkos, valamint a szücs, aki a remek élőlényből tárgyat csinált, komisz emberek vagyunk: ennyit, köszönetem jelül...

*

Igy szólt a levél.

A hírek szerint — bár némiképp „eső után köpönyeg” — a racka társadalom elégtételnek elfogadhatta.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

PAULINI BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49. sz.

Budai-Bernwallner József nyomdája, VIII., Szentkirályi-u. 49. T.: 14—14—26.